

§§ 14-15

Ενδεικτικοί διδακτικοί στόχοι

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι (κατά τον Δημοσθένη) η εξωτερική πολιτική της Αθήνας παρουσιάζει συνέπεια και σταθερότητα.
- Να δώσουν προσοχή στην άποψη του ρήτορα ότι η πολιτική της Αθήνας έχει ένα ηθικό υπόβαθρο.
- Να παρατηρήσουν τα χαρακτηριστικά του λόγου του Δημοσθένη.

1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις

1.1. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου (ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Ποια είναι τα επιχειρήματα των πολιτικών αντιπάλων του Δημοσθένη;
2. Με ποια επιχειρήματα αντικρούει ο ρήτορας την άποψη των πολιτικών του αντιπάλων ότι θα μεταβληθεί η εξωτερική πολιτική της Αθήνας, αν η πόλη βοηθήσει τους Μεγαλοπολίτες;
3. Με ποιες λέξεις ή φράσεις θέλει να τονίσει ο Δημοσθένης ότι η εξωτερική πολιτική της Αθήνας είναι αμετάβλητη και στηρίζεται σε ηθικές αρχές;
4. α) Ποια σημασία αποδίδει ο Δημοσθένης στον όρο «μεταβαλλόμενοι»;
β) Ποιους θεωρεί ως «μεταβαλλομένους», ποιους όχι και ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί;
5. Ποια ηθική διάσταση θέλει να δώσει ο Δημοσθένης στα επιχειρήματά του για την πολιτική της Αθήνας σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο²³;
6. Ποια είναι τα κυριότερα επιχειρήματα του Δημοσθένη στις §§ 14-15;
7. Να χαρακτηρίσετε το ύφος του Δημοσθένη στις §§ 14-15.

²³ Ο Δημοσθένης συνδέει εδώ την εξωτερική πολιτική της Αθήνας με την υποστήριξη των ανίσχυρων και αδίκουμένων πόλεων ή με το δίκαιο. Βλ. Παράρτημα, Κείμενα 6 και 8.

1.2. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Πώς κρίνετε: α) την άποψη των πολιτικών αντιπάλων του Δημοσθένη ότι η Αθήνα θα φανεί ότι μεταβάλλει πολιτική τακτική αν βοηθήσει τους Αρκάδες και β) τα σχετικά με την άποψη αυτή επιχειρήματα του ρήτορα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Νομίζετε ότι ο Δημοσθένης πιστεύει σε υψηλό ρόλο της πόλης του ανάμεσα στις ελληνικές πόλεις; Αν ναι, να αναζητήσετε στοιχεία από το κείμενο που να αιτιολογούν την άποψη αυτή.
3. Κατά τη γνώμη σας, μπορεί να έχει θετικό αποτέλεσμα η επίκληση ηθικών αρχών στην πολιτική, όπως αυτές που υποστηρίζει ο Δημοσθένης στις §§ 14-15; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
4. Μπορεί στην πολιτική να συνυπάρξουν η ηθική με το συμφέρον; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
5. Ποιο τρόπο απόκτησης συμμάχων υποδεικνύει στους Αθηναίους ο Δημοσθένης και πώς τον κρίνετε γι' αυτό;

1.3. Ασκήσεις αντικειμενικού τύπου

A. Να σημειώσετε X στο αντίστοιχο τετράγωνο αν νομίζετε ότι το περιεχόμενο καθενός από τους παρακάτω όρους είναι σωστό ή εσφαλμένο:

Το ύφος του Δημοσθένη στις §§14-15 είναι:

	Σωστό	Λάθος
α) σοβαρό	☐	☐
β) απαισιόδοξο	☐	☐
γ) προτρεπτικό	☐	☐
δ) ειρωνικό	☐	☐
ε) συμβουλευτικό	☐	☐
στ) σεμνό	☐	☐
ζ) προκλητικό	☐	☐
η) διδακτικό	☐	☐

B. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σε μια ορθή απάντηση.

1.4. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

A. Να βάλετε σε κύκλο το γράμμα της ορθής απάντησης.

Ο Δημοσθένης επισημαίνει προς τους Αθηναίους ότι:

- α) καμιά αντίρρηση δεν διατυπώνεται από τους Αθηναίους για τη βοήθεια προς τους Μεγαλοπολίτες.
- β) η περίπτωση της Σπάρτης, της Θήβας και της Εύβοιας στο παρελθόν δεν έχει καμιά ομοιότητα με την περίπτωση της Μεγαλόπολης τώρα.
- γ) πρόθεση της Αθήνας είναι να φροντίζει μόνο για το δικό της συμφέρον.
- δ) η εξωτερική πολιτική της Αθήνας παραμένει αμετάβλητη.

B. Να αιτιολογήσετε την επιλογή της ορθής απάντησης.

2. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις λέξεις που έχουν ετυμολογική συγγένεια με τις παρακάτω: *διάσωση, απραξία, διαμονή, διαφάνεια, αειθαλής, άπιστος, πλειοψηφία, παράδοξος, εναντιώνομαι.*
2. *θαυμάζω*: Ποιες είναι οι σημασίες του ρήματος στην αρχαία ελληνική γλώσσα; Να γράψετε τέσσερα παράγωγα ή ομόρριζα του ρήματος στη νέα ελληνική γλώσσα²⁴.
3. Να γράψετε τέσσερα παράγωγα ή ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) του ρήματος *σώζω*²⁵.
4. *λόγος*: α) Να προσδιορίσετε (με τη βοήθεια του λεξικού) τις σημασίες της λέξης και β) να γράψετε στη νέα ελληνική τέσσερα ομόρριζα (απλά ή σύνθετα) της λέξης²⁶.

²⁴ Να γίνει επιλογή από τα: *θαυμάσιος, θαυμασμός, θαυμαστικός, θαυμαστός, θαυμαστής, θαυμάστρια.*

²⁵ Μπορεί να γίνει επιλογή από τις εξής: *σώος, σωτήρας, σωτήριος, σωτηρία (ουσ.), διάσωση, σωστικός κ.ά.*

²⁶ Μπορεί να επιλεγούν λέξεις από τις ακόλουθες: *λόγος, λόγιος, λογογράφος, λογικός, λογική (ουσ.), λογοδοσία κ.ά.*

3. Παραδείγματα εργασιών για το σπίτι

1. Υπάρχει, κατά τη γνώμη σας, κάποια υπερβολή στην άποψη του Δημοσθένη ότι βασική αρχή (αποκλειστικό κίνητρο) της εξωτερικής πολιτικής της Αθήνας είναι να σώζει τους αδικουμένους; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας βρίσκοντας σχετικά στοιχεία και από βιβλία Ιστορίας. (Μπορείτε π.χ. να αναφερθείτε στο πώς αντιμετώπιζαν οι Αθηναίοι αυτούς που αποστατούσαν από τη συμμαχία τους).
2. Να προσδιορίσετε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου, που χαρακτηρίζουν το λόγο του Δημοσθένη στις §§ 14-15, και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

Αθήνα, Αρχαία Αγορά. Βόρεια πλευρά Γυμνασίου